

VKLJUČUJOČA FD

Strategija za vključevanje raznolikosti v študijske programe

Ljubljana, januar 2024

Kazalo

1	UVOD	2
1.1	Vizija	3
1.2	Strategija delovanja	3
1.3	Poslanstvo	4
1.4	Vrednote	4
2	DRUŽBENI KONTEKST PRIPRAVE SMERNIC	5
3	PRAVNE PODLAGE	5
4	NAMEN in CILJI SMERNIC	5
5	OPREDELITVE POJMOV	6
5.1	CILJNE SKUPINE	6
5.2	OVIRE, KI VPLIVAJO NA VKLJUČENOST	7
5.3	RAZUMEVANJE RAZNOLIKOSTI	7
6	UKREPI FD V PROCESIH VKLJUČEVANJA	8
6.1	Zaposleni	8
6.2	Prilagoditve študijskega procesa	8
6.3	Raznolikost v programih mobilnosti	9
6.4	Tutorstvo	10
7	INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE	10
8	SKRBNIKI VKLJUČENOSTI	11
9	ZAKLJUČEK / Dizajn za vse	11

1 UVOD

Načeli enakosti in vključenosti sta del temeljnih vrednot Evropske unije. Ker globalno okolje in družba nasploh postajata vse bolj raznolika, je nujna posledica tega, vse večja potreba po učenju upravljanja z raznolikostmi in ustvarjanju vključujočih in povezanih družb. Raznolikost predstavlja ključno gonilo ustvarjalnega razvoja in oblikovanja relevantnih, v prihodnost usmerjenih izobraževalnih izkušenj.

V duhu predanosti k odličnosti, inovacijam ter družbeni odgovornosti, je Fakulteta za dizajn pripravila smernice za vključevanje raznolikosti v svoje študijske programe in institucionalno delovanje, saj smo zavezani k soustvarjanju okolja, kjer se spoštujejo in cenijo raznolike perspektive, ki oblikujejo našo akademsko skupnost in bogatijo naše raziskovalno in strokovno področje.

Te smernice so rezultat naše vizije, da postanemo prostor, kjer se študenti, predavatelji, raziskovalci, umetniki in vsi zaposleni počutijo vključeni, enakovredni ter podprti v njihovem osebnem in profesionalnem razvoju. Raznolikost, ne le da bogati naše študijske programe, temveč nas obenem spodbuja k ustvarjanju in oblikovanju inkluzivnega, strpno naravnane okolja, ki spodbuja inovacije ter omogoča, da vsak posameznik doseže svoj polni potencial.

V dokumentu, ki smo ga naslovili Vključujoča FD, bomo predstavili načine, kako aktivno spodbujati raznolikost in vključenost v vse aspekte delovanja zavoda, od kurikularnih vsebin, do podpore študijskemu procesu. S predstavljenimi smernicami si prizadevamo oblikovati okolje, v katerem vsak posameznik najde prostor za izražanje svojih idej, kjer se cenijo raznolika znanja in izkušnje, ter kjer se gradijo mostovi med različnimi kulturami, perspektivami in identitetami.

Pričujoči dokument je rezultat sodelovanja VS učiteljev in sodelavcev, podpornega osebja, Študentskega sveta FD, Društva študentov invalidov Slovenije ter vodstva fakultete.

Pri pripravi teh smernic smo se poleg strokovnih dokumentov oprli še na strateški načrt FD, poimenovan »Znanje, kreativnost in inovacije za trajnostni svet«, ki v ospredje postavlja položaj FD, kot institucije znanja z jasno in zavezujočo integracijo visokošolskega poučevanja, raziskovanja in umetniškega ustvarjanja, katerih končna dognanja, rezultati, produkti in storitve ustvarjajo trajnostne spremembe.

Moški slovnični spol je v Smernicah uporabljen kot nevtralen.

1.1 Vizija

Z znanjem, ki ga predajamo študentom, z ustvarjalnostjo, ki jo spodbujamo v njih in z inovacijami, ki nastajajo v naših partnerstvih z okoljem, lahko ustvarimo boljši svet.

Zapisali smo: »Postali bomo osrednja oblikovalska, umetniško in raziskovalno orientirana fakulteta, odprta za vse, ki bodo želeli izkoristiti visokošolsko izobraževanje za ustvarjanje trajnostnih in pametnih oblikovalskih rešitev ter soustvarjanje boljših življenjskih pogojev. VS izobraževanje na FD bo ponudilo zdravo in s pametno tehnologijo podprto študijsko in delovno okolje, ki ponuja vrhunske pogoje za ustvarjanje in inoviranje, odlično interdisciplinarno povezovanje, intenzivno sodelovanje z gospodarstvom, izkustveno izobraževanje in družbeno angažiranost. Poskrbeli bomo za vključujoče in podporno učno okolje, ki bo študentom omogočilo, da v polnosti razvijejo svoje potenciale«.

1.2 Strategija delovanja

Pri udejanjanju navedene vizije bo FD izhajala iz naslednjih **strateških usmeritev**:

1. zagotavljati visoko strokoven in pedagoško-andragoško podkovan kader, ki bo nudil znanje za odgovorno, trajnostno naravnano in učečo se družbo;
2. krepiti znanstveno-raziskovalno dejavnost, katere inovativne in družbeno odgovorne rešitve, bodo ustvarjale

boljše življenjske pogoje;

3. zagotavljati razvoj teoretskih študij umetnosti in oblikovanja kot splošnih podlag za vse zvrsti in ravni študija dizajna.
4. spodbujati umetniško ustvarjanje in delovanje ter povezovanje znanosti in umetnosti;
5. spodbujati visoko stopnjo motiviranosti in angažiranosti študentov, ob zagotavljanju pogojev za vseživljenjsko izobraževanje;
6. krepiti izmenjavo znanja in dobrih praks med fakulteto in gospodarskimi subjekti v domačem in tujem okolju;
7. razvijati in ohranjati ustvarjalnost zaposlenih in študentov z osredinjenjem na kulturo kakovosti;
8. zagotavljati optimalno in odgovorno vodenje VS zavoda.

Ne le študenti, tudi vsi zaposleni na FD bodo vključeni v spodbudno, varno, zdravo in pozitivno akademsko in učno okolje. To vključuje aktivno politiko enakih možnosti in prakso zaposlovanja, ki ustvarja raznolikost in zagotavlja enake pravice. Za FD bodo značilne kolegialna podpora, kreativna interakcija in dobro upravljanje.

1.3 Poslanstvo

V skladu s Statutom uresničuje FD svoje poslanstvo z izobraževalnim, znanstveno-raziskovalnim, strokovnim in umetniškim delom in tako sprejema odgovornost za skladen razvoj Slovenije v regiji, v Evropi in v svetu.

Zapisali smo: »Kot dinamična in inovativna fakulteta lahko pripomoremo k reševanju največjih izzivov jutrišnjega dne. K temu bomo pristopili s pomočjo inovativnih, trajnostnih in digitalno podprtih pedagoških, raziskovalnih in umetniških pristopov. Namen našega delovanja je spodbujati študente in zaposlene k uresničevanju svojih talentov, s čimer bodo prispevali ne le k lastnemu zadovoljstvu in samouresničevanju temveč tudi k izboljšanju celotne družbe«.

Svoje poslanstvo fakulteta izvaja skozi naslednje dejavnosti:

- izvajanja visokošolskega strokovnega študijskega programa DIZAJN, prve stopnje;
- izvajanja magistrskega študijskega programa DIZAJN, druge stopnje;
- izvajanja študijskega programa za izpopolnjevanje in drugih oblik vseživljenjskega učenja;
- izvajanje znanstveno-raziskovalnega, umetniškega in strokovnega dela;
- obštudijskih dejavnosti, ki so študentom v pomoč pri kreiranju lastne umetniške prepoznavnosti in njihove karijerne poti;
- intenzivne internacionalizacije ter
- močnih povezav z gospodarstvom.

1.4 Vrednote

S svojim poučevanjem, raziskovanjem, umetniškim ustvarjanjem, pa tudi z načinom življenja, dela in delovanja podpiramo:

- **vrednote družbene odgovornosti in medsebojnega spoštovanja;**
- **kreativnost**, ki bo uporabljena na vseh ravneh umetniškega delovanja, poučevanja in raziskovanja, z namenom doseganja **trajnostne vrednosti**;
- **verodostojnost raziskav, kritično razmišljanje in naravno radovednost** pri študentih in zaposlenih, da so zmožni razvoja novih zamisli na svojih strokovnih področjih;
- **odprtost in raznolikost vključujoče akademske skupnosti**, ki bo dostopna vsem, kajti želimo, da se naši študenti, zaposleni, alumniji in partnerji fakultete počutijo ponosni, da so del naše akademske skupnosti;
- **zdravo in varno študijsko in delovno okolje**, ki ponuja vrhunske pogoje za ustvarjanje in inoviranje;
- **vsa posamezna in kolektivna prizadevanja** naših študentov in zaposlenih **za samoizboljšanje** posameznika, naše skupnosti in družbe kot celote.

2 DRUŽBENI KONTEKST PRIPRAVE SMERNIC

Vključevanje posameznikov, ki se soočajo s težavami glede dostopnosti ali imajo manj priložnosti na področju izobraževanja, usposabljanja in mladinskega dela, je ključni cilj pobude Evropske komisije za evropski izobraževalni prostor, pa tudi strategije EU za mlade in evropskih ciljev mladih. Evropski steber socialnih pravic navaja: »Vsakdo ima pravico do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja«. To je skladno tudi z Agendo Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030, katere cilj je med drugim »zagotoviti vključujoče in pravično kakovostno izobraževanje in priložnosti za vseživljenjsko učenje za vse« (CMEPIUS, 2021).

Družbe so v številnih pogledih vse bolj raznolike (različne kulture, sposobnosti, družbene skupine, spolna usmerjenost, politične opredelitve, identiteta, izobraževanje, usposabljanje, stopnja pismenosti itn.). Posledica tega je večja potreba po spoznavanju raznolikosti in ustvarjanju vključujočih in povezanih družbenih sistemov z družbenimi, formalnimi in neformalnimi izobraževalnimi aktivnostmi. Vizija Evrope je zagotoviti potrebno podporo za spopadanje z izzivi, s katerimi se lahko soočajo posamezniki v tem procesu. (CMEPIUS, 2021)

3 PRAVNE PODLAGE

Delovanje FD usmerjajo nacionalni program visokega šolstva, nacionalni raziskovalno-razvojni program, strateški dokumenti Republike Slovenije ter smernice razvoja enotnega evropskega visokošolskega in raziskovalnega prostora.

Pri pripravi teh smernic smo se oprli tudi na Strategijo vključenosti in raznolikosti v okviru programov Erasmus+ in Evropske solidarnostne enote (CMEPIUS, 2021), Smernice za dostopnost v terciarnem izobraževanju v Republiki Sloveniji (NAKVIS, 2017), Za pravičnost in inkluzijo v visokem šolstvu v Evropi (EURODYCE, 2022).

4 NAMEN in CILJI SMERNIC

Vključevanje raznolikosti v visoko šolstvo v Evropi ima več ključnih razlogov, ki odražajo sodobne vrednote, potrebe družbe in cilje trajnostnega razvoja visokošolskih institucij. Osnovni nameni priprave smernic na FD pa so naslednji:

- Dostopnost do VS izobraževanja za vse: Vključevanje inkluzije v visoko šolstvo zagotavlja, da ima vsak posameznik, ne glede na njegove osebne okoliščine, enakovredno priložnost dostopa do visokošolskega izobraževanja. S tem se odpirajo vrata izobraževanja za širši krog ljudi, kar spodbuja raznolikost in prispeva k bogatenju intelektualnega okolja na VS institucijah.
- Krepitev raznolikosti in inkluzivnega okolja: Inkluzija spodbuja raznolikost, s čimer se oblikuje bogato in vključujoče učno in študijsko okolje. Študenti iz različnih kulturnih ozadij, etničnih skupin, spolov, starosti in z različnimi sposobnostmi prinašajo različna znanja, izkušnje ter perspektive, kar obogati študijski proces in spodbuja dialog med študenti in VS učitelji in sodelavci. Za področje dizajna, kot raziskovalnega polja je tovrsten dialog nujen.
- Priprava na globalni trg dela: Inkluzija v visokem šolstvu pripravlja študente na globalni trg dela, kjer so spretnosti, kot so razumevanje raznolikosti, empatija, komunikacijske veščine in prilagodljivost, vse bolj cenjene. Visokošolske institucije imajo pomembno vlogo pri oblikovanju kompetenc posameznikov, da bodo le- ti kos izzivom sodobne globalne družbe.

- Družbena pravičnost in enakost: Inkluzija VS šolstva je ključnega pomena za doseganje družbene pravičnosti in enakosti. Visokošolske ustanove imajo odgovornost, da odpravljajo ovire in neenakosti ter ustvarjajo priložnosti za vse posameznike, ne glede na njihov izvor ali okoliščine.
- Inovacije in kreativnost: Raznoliko in inkluzivno okolje spodbuja inovacije ter kreativnost. Različna perspektiva in raznolikost idej prispevata k boljšim rešitvam (oblikovalskih) problemov, kar lahko izhaja iz sodelovanja med študenti in VS učitelji in sodelavci ter mentorji, z različnimi izkušnjami in ozadji.
- Uspeh študentov: Inkluzija v visokem šolstvu prispeva k večji stopnji uspeha študentov. Z ustvarjanjem okolja, ki spoštuje raznolikost in se prilagaja različnim potrebam posameznikov, se povečuje možnost, da vsak študent doseže svoj polni potencial.

Cilj teh smernic je ustvariti enake možnosti dostopa do študijskih programov Fakultete za dizajn za vse. To lahko dosežemo z odpravo morebitnih ovir, s katerimi se srečujejo različne ciljne skupine (opisane v nadaljevanju) pri dostopu do VS izobraževanja na fakulteti. Te smernice lahko zagotavljajo okvir za izvedbo projektov, ki naslavljajo vključevanje in raznolikost (tudi tiste, ki jih podpira program Erasmus+ in/ali drugi mednarodni programi mobilnosti). Poleg navedenega smernice spodbujajo razumevanje raznolikosti kot dragocenega vira učenja in si prizadevajo za ustvarjanje vključujočega okolja znotraj VS institucije in za pozitivno interakcijo med različnimi deležniki, iz različnih okolij.

Zgoraj navedene cilje bomo dosegli z identificiranjem ciljnih skupin posameznikov, s pravilno opredelitvijo in razumevanjem njihovih potreb in ovir za vključenost ter splošnim razumevanjem pojma raznolikosti. Te elemente bomo predstavili v nadaljevanju.

5 OPREDELITVE POJMOV

5.1 CILJNE SKUPINE

Pojem "(mladi) posamezniki z manj priložnostmi" se nanaša na tiste posameznike, ki se soočajo z omejenimi možnostmi za uspešno vključevanje v visokošolsko izobraževanje in/ali vseživljenjsko usposabljanje. Ti (mladi) posamezniki se pogosto srečujejo s socialno, ekonomsko, izobraževalno ali drugo marginalizacijo, zaradi česar imajo omejen dostop do izobraževanja. Definicije »posameznikov z manj priložnostmi« se lahko razlikujejo, pogosto pa imajo skupne naslednje opredelitve:

- (Mladi) Posamezniki z manj priložnostmi pogosto izvirajo iz družin z nižjim dohodkom ali so socialno ogroženi. Finančne omejitve lahko predstavljajo oviro za vključevanje v visokošolsko izobraževanje (socialna in ekonomska omejenost).
- (Mladi) Posamezniki, ki so priseljenci, begunci ali pripadajo etničnim manjšinam, se lahko soočajo z dodatnimi ovirami pri vključevanju v visokošolsko izobraževanje zaradi kulturnih razlik, jezikovnih izzivov ali diskriminacije (migracije in kulturna raznolikost).
- (Mladi) Posamezniki z invalidnostjo se pogosto soočajo s fizičnimi, kognitivnimi ali čustvenimi omejitvami, ki lahko predstavljajo dodatne izzive pri vključevanju v visokošolsko izobraževanje (invalidnost).
- (Mladi) Posamezniki, ki se soočajo s socialno izključenostjo ali diskriminacijo na podlagi spola, spolne usmerjenosti, rase ali druge identitete, imajo lahko omejene možnosti za vključevanje v visokošolsko izobraževanje (socialna izključenost ali diskriminacija).

- (Mladi) Posamezniki z manj priložnostmi pogosto izvirajo iz družin, kjer so starši ali skrbniki manj izobraženi, kar lahko vpliva na njihov dostop do informacij in spodbujanje k visokoškolskemu izobraževanju (nižja stopnja izobrazbe staršev).

Navedene glavne ciljne skupine teh smernic so torej posamezniki z manj priložnostmi v življenju, zaradi česar so v slabšem položaju kot njihovi vrstniki glede sodelovanja v sistemih izobraževanja in usposabljanja.

5.2 OVIRE, KI VPLIVAJO NA VKLJUČENOST

Ovire, ki vplivajo na vključenost posameznikov v sisteme izobraževanja in usposabljanja so lahko naslednje:

- Posebne potrebe:** Posebne potrebe vključujejo telesne, duševne, intelektualne ali senzorične primanjkljaje, ki lahko v povezavi z različnimi preprekami posameznika/-co ovirajo, da bi v enakih pogojih kot drugi celovito in učinkovito sodeloval/-a v družbi (Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov).
- Zdravstvene težave:** Hude oz. kronične bolezni ali kakršna koli druga telesna ali duševna stanja, ki posameznika ovirajo pri vključevanju v izobraževanje ali usposabljanje.
- Ovire, povezane s sistemi izobraževanja in usposabljanja:** So težave z izobraževanjem, ki so sicer lahko povezane tudi z osebnimi okoliščinami, večinoma pa so posledica izobraževalnih sistemov, ki ustvarjajo strukturne ovire ali ne upoštevajo v celoti posebnih potre posameznika.
- Kulturne razlike:** Predstavljajo velike ovire za učenje na splošno, zlasti za posameznike z migrantskim ali begunskim ozadjem, predvsem pa za na novo prispele migrante, pripadnike nacionalne ali etnične manjšine, uporabnike znakovnega jezika, posameznike s težavami pri jezikovnem prilagajanju in kulturni vključenosti itn.
- Družbene ovire:** Težave s prilagajanjem v družbi, kot so omejene socialne kompetence, asocialna ali visoko tvegana vedenja, (nekdanji/-e) storilci kaznivih dejanj, (nekdanji/-e) uporabniki drog ali alkohola ali socialna marginalizacija, lahko predstavljajo oviro. Druge socialne ovire lahko izvirajo iz družinskih okoliščin.
- Ekonomske ovire:** Ekonomska prikrajšanost, kot so nizek življenjski standard, nizek dohodek, in osebe, ki morajo ob izobraževanju delati za preživetje, so odvisne od sistema socialnega varstva, so dolgotrajno brezposelne, živijo v negotovih razmerah ali revščini, so brezdomci, v dolgovih ali imajo finančne težave itn.
- Geografske ovire:** življenje v oddaljenih ali podeželskih območjih, na majhnih otokih ali v obrobni/najbolj oddaljenih regijah, v predmestjih, v območjih z manj storitvami (omejen javni prevoz, slaba infrastruktura) ali manj razvitih območjih.
- Ovire povezane z diskriminacijo:** Diskriminacija, povezane s spolom (spolna identiteta, izražanje spola itn.), starostjo, etnično pripadnostjo, religijo, prepričanjem, spolno usmerjenostjo, invalidnostjo ali presečnimi dejavniki (kombinacija ene ali več omenjenih diskriminatornih ovir).

5.3 RAZUMEVANJE RAZNOLIKOSTI

Raznolikost v kontekstu visokošolskega izobraževanja lahko definiramo kot prisotnost in sodelovanje posameznikov z različnimi kulturnimi, etničnimi, socialnimi, ekonomskimi, spolnimi, starostnimi, izobraževalnimi, in drugimi ozadji v okviru akademske skupnosti. Ta raznolikost lahko vključuje študente, VS učitelje in sodelavce, raziskovalce, administrativno osebje ter druge deležnike, ki prispevajo k oblikovanju in delovanju visokošolskih institucij.

Definicija raznolikosti vključuje sprejemanje in cenjenje različnih izkušenj, perspektiv, vrednot, sposobnosti, jezikov, kultur in identitet, ki jih posamezniki prinašajo v visokošolsko okolje.

6 UKREPI FD V PROCESIH VKLJUČEVANJA

Fakulteta za dizajn je odgovorna za oblikovanje in uveljavljanje ukrepov, ki spodbujajo inkluzijo. Ti ukrepi se nanašajo na aktivnosti podpornega/administrativnega osebja, aktivnosti VS učiteljev in sodelavcev ter zagotavljanje prilagojenih učnih okolij za študente z različnimi potrebami, mednarodne aktivnosti (programi mobilnosti) ter študentsko tutorstvo.

Poleg navedenega lahko fakulteta izvaja še druge ukrepe npr. nudi posebno finančno podporo (štipendijska shema) in podporo pri učenju slovenskega jezika. Navedeni ukrepi veljajo ob zagotovitvi ustreznih finančnih mehanizmov ter ob soglasju UO FD.

6.1 Zaposleni

Zaposleni (podporno osebje in akademsko osebje) imajo ključno vlogo v procesih inkluzije v visokošolskem izobraževanju.

Podporno /Administrativno osebje:

- Nudi posameznikom s posebnimi potrebami ali drugačnimi potrebami (tudi akademskemu osebju) individualno svetovanje za pripravo prilagojenega načrta podpore pri vključevanju v študijski proces.
- Pomaga pri izvajanju prilagoditev v učnem okolju in procesih ter nudi pomoč pri dostopnosti gradiv in tehnologije.
- Usmerja študente k dodatnim virom podpore, kot so storitve invalidskega varstva, svetovalne službe in druge specializirane storitve.
- Pripravlja in koordinira izobraževanja za osebje in študente o vključenosti, raznolikosti in posebnih potrebah, s čimer prispevajo k ozaveščenosti celotne skupnosti.
- Spremlja akademski napredek posameznikov s posebnimi potrebami in identificirajo morebitne težave ter skupaj z akademskim osebjem načrtujejo prilagojene intervencije.
- Sodeluje s starši ali skrbniki študentov s posebnimi potrebami, da zagotovijo celovito podporo pri vključevanju.

Akademsko osebje:

- Sodeluje pri prilagajanju učnega načrta za posameznike s posebnimi potrebami, vključno z prilagoditvami izpitov, nalog in drugih učnih aktivnosti.
- Prilagaja izvajanje učnih aktivnosti v predavalnici ali na daljavo, da ustrezajo različnim potrebam študentov.
- Sodeluje s podpornim osebjem pri oblikovanju in izvajanju prilagojenih načrtov za vključevanje ter redno komunicirajo o napredku študentov.
- Spodbuja senzibilizacijo do inkluzivnosti med drugimi študenti ter so zagovorniki vključenosti v akademskem okolju.
- Sodeluje pri izvajanju usposabljanj o prilagoditvah, vključenosti in obvladovanju posebnih potreb.
- Skrbi, da so gradiva dostopna in prilagojena za študente s posebnimi potrebami.

6.2 Prilagoditve študijskega procesa

Prilagoditve, ki jih FD omogoča študentom s posebnimi potrebami se nanašajo na prilagoditve prostora, prilagoditvi izvajanja študijskega procesa, ocenjevanja znanja, uporabe različnih študijskih pripomočkov ali programov, prilagoditve študijskih gradiv ipd., pri čemer to ne pomeni zniževanja standardov znanj, spretnosti in veščin. Gre za prilagajanje specifičnim potrebam študentom s posebnimi potrebami in za zagotavljanje enakih možnosti v

študijskem procesu.

Prilagoditve študijskega procesa ureja podrobneje Pravilnik o študentih s posebnim statusom na FD. Pri presoji in implementaciji ukrepov inkluzije se FD opira še na Smernice za dostopnost v terciarnem izobraževanju v Republiki Sloveniji, ki jih je sprejel Svet Nakvis, dne 20. 4. 2017.

6.3 Raznolikost v programih mobilnosti

Pri izvedbi programov mobilnosti za posameznike s posebnimi potrebami se upoštevajo Smernice za izvajanje Strategije vključenosti in raznolikosti v okviru programov Erasmus+ in Evropske solidarnostne enote, ki celovito zajemajo temo inkluzije v programih mobilnosti.

Dosledno upoštevanje načel vključenosti, raznolikosti in enakosti v programih mobilnosti Fakultete za dizajn je ključno zaradi:

- Zagotavljanja enakih možnosti: Načela enakosti pomenijo, da imajo vsi študenti, ne glede na njihove osebne značilnosti, enak dostop do priložnosti za sodelovanje v programih mobilnosti. To vključuje skrb za enako obravnavo glede na spol, etnično pripadnost, socialni status, sposobnosti in druge vidike raznolikosti.
- Spodbujanja raznolikosti: Programi mobilnosti so priložnost za spodbujanje raznolikosti med študenti. Različne izkušnje, kulturna ozadja in perspektive, ki jih študenti prinašajo s seboj v mobilnost, bogatijo učno okolje ter spodbujajo izmenjavo idej in inovacij.
- Krepitev vključenosti: Dosledno upoštevanje načel vključenosti v programih mobilnosti prispeva k temu, da se posamezniki s posebnimi potrebami ali drugačnimi potrebami počutijo vključene in podprte v celotnem procesu mobilnosti.
- Preprečevanje diskriminacije: Načela enakosti in raznolikosti v programih mobilnosti pomagajo preprečevati diskriminacijo. S tem se zagotavlja, da odločitve o sodelovanju v mobilnosti (izbor kandidatov) niso podrejene predsodkom ali stereotipom ter da imajo vsi študenti enake možnosti za izkoriščanje teh priložnosti.
- Medkulturno razumevanje: Programi mobilnosti omogočajo študentom pridobivanje globalne ozaveščenosti in izkušenj medkulturnega razumevanja.

Z doslednim upoštevanjem načel se omogoča spremljanje inkluzivnosti v programih mobilnosti ter uspešnost vključevanja raznolikih skupin študentov. To omogoča nenehno izboljševanje procesov in postopkov mobilnosti in prilagajanje individualnim potrebam študentov.

Strateške usmeritve FD za doseganje vključenosti in raznolikosti v programih mobilnosti (Erasmus +) so:

- opredelitev / identifikacija študentov z manj priložnostmi, ki sodelujejo v programih Erasmus+,
- povečati zavezanost k vključevanju in sprejemanju raznolikosti vseh akterjev, ki so vključeni v programe mobilnosti,
- omogočiti vsem študentom enake možnosti sodelovanja v programih mobilnosti,
- identificirati morebitne ovire na poti spodbujanja vključevanja in raznolikosti,
- zagotavljati, da se osredotočenost na vključevanje in raznolikost upošteva na vseh stopnjah upravljanja programov mobilnosti,
- povečati prepoznavnost in pomen vključenosti pri kakovostnem izvajanju programov Erasmus+.

Da bi to zagotovili, bo FD:

- vključila Smernice za vključevanje v vse ključne aktivnosti fakultete;
- poskrbela, da bosta vključevanje in raznolikost prioriteta na vseh stopnjah upravljanja programov mobilnosti: pred projektom (promocija programov, večanje dosega, podpora, presoja itn.), med projektom (izbira udeležencev/-k, priprava, izvajanje, rezultati itn.) in po projektu (vrednotenje, razširjanje in uporaba rezultatov projekta, nadaljnje spremljanje itn.);
- omogočila pravičen in pregleden izbor udeležencev;
- organizirala mentorstvo in spremljanje za posameznike z manj priložnostmi. Namen mentorstva je pomagati udeležencem pri premagovanju morebitnih ovir, ki se lahko pojavijo med mobilnostjo;
- ponudila prilagodljive rešitve in podporo za udeležence z različnimi potrebami, kar vključuje zagotavljanje prilagojenih načrtov mobilnosti za osebe s posebnimi potrebami ter zagotavljanje dodatne podpore in usposabljanja za organizacije pri obravnavanju vprašanj raznolikosti;
- nudila pomoč pri oddaji vlog za dodatno finančno podporo (v kolikor je le-ta na razpolago);
- organizirala aktivnosti, ki naslavljajo tematiko inkluzije, tudi v programih mobilnosti.

FD bo vzpostavila takšno ozaveščanje in informiranje, da bodo vse informacije o programu Erasmus+ jasno dostopne in razumljive za vse.

6.4 Tutorstvo

Tutorstvo za študente s posebnimi potrebami (oz. s posebnim statusom) ureja na FD Pravilnik o tutorskem sistemu. Tutor študent ima nalogo nuditi informacije o izvedbi študijskega procesa ter morebitno pomoč pri komunikaciji s podpornimi službami in VS učitelji, kar posledično lahko olajša prilagajanje učnega okolja ter študijskih aktivnosti posameznikom s posebnimi potrebami.

7 INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE

S pripravljenimi smernicami se FD zavezuje, da bo vse deležnike fakultete obveščala o spoštovanju načel na področju vključenosti, raznolikosti in enakosti ter spodbujala k pozitivnemu pristopu k raznolikosti vseh vrst. Vse pomembne informacije bodo objavljene na ključnih informacijskih točkah in spletnih mestih, ki so dostopna in prilagojena za različne uporabnike. Objavljene bodo na družbenih omrežjih, da bo dosežen čim širši spekter občinstva ter nenazadnje potencialnih udeležencev programov mobilnosti. Tako bodo dosežene tudi ciljne skupine, ki imajo težave z dostopom do programov.

Za čim boljše informiranje in ozaveščanje o vseh vidikih vključenosti bo FD organizirala različne dejavnosti, kot so:

- organizacija dogodkov o zadevni tematiki,
- priprava srečanj ali dogodkov s posebnimi ciljnimi skupinami z manj priložnostmi (tj. namenski informativni dnevi),
- sodelovanje z organizacijami in posamezniki, dejavnimi na področjih, ki so pomembna za vključevanje posameznikov z manj priložnostmi,
- priprava promocijskih gradiv in publikacij s pomembnimi informacijami za podporo posameznikom z manj priložnostmi,
- prenos dobrih praks (pričevanja alumnijev, udeležencev programov mobilnosti, tutorjev ipd.).

Fakulteta za dizajn bo zagotovila usposabljanje za vse zaposlene, tako za VS učitelje in sodelavce, kot za administrativno osebje, tutorje in predstavnike ŠS FD, o pomenu in praktičnih vidikih vključevanja raznolikosti v študijski proces in delovanje fakultete. To vključuje usposabljanje za razumevanje raznolikosti, prepoznavanje potreb

posameznikov / študentov ter uporabo konkretnih prilagoditev za podporo inkluzivnemu okolju.

Za lažje razumevanje vloge in pomena vključevanja raznolikosti v študijske in obštudijske aktivnosti fakultete, FD sodeluje s strokovnjaki za to področje in z drugimi ustreznimi institucijami ali službami, ki lahko nudijo dodatno strokovno podporo posamezniku s posebnimi potrebami. Poleg tega so študentom in zaposlenim na voljo dodatna gradiva, prav tako pa dodatne informacije ponuja tudi Društvo študentov invalidov Slovenije (DŠIS - <http://www.dsis-drustvo.si/>).

Dodatna gradiva vezana na vključevanje študentov s posebnimi potrebami v VS izobraževanje:

Strategija vključenosti in raznolikosti v okviru programov Erasmus+ in Evropske solidarnostne enote (CMEPIUS, 2021): <https://www.cmeplus.si/wp-content/uploads/2021/10/Strategija-vkljucevanja-in-raznolikosti.pdf>

Smernice za dostopnost v terciarnem izobraževanju v Republiki Sloveniji (NAKVIS, 2017): <https://www.nakvis.si/akreditacije-in-evalvacije-v-visokem-solstvu/zakonodaja/>

Poučevanje študentov s posebnimi potrebami (Karierni centri Univerze v Ljubljani, 2020): <file:///C:/Users/demet/Downloads/Pou%C4%8Devanje+%C5%A1tudentov+s+posebnimi+potrebami-1.pdf>

8 SKRBNIKI VKLJUČENOSTI

Za celovito izvajanje Smernic za vključevanje je na Fakulteti za dizajn odgovorno vodstvo fakultete tj. poleg dekanje, še prodekan/-ja za študijske zadeve, prodekan/-ja za kakovost in družbeno odgovornost ter prodekan/-ja za mednarodno dejavnost. Na operativni ravni sta za implementacijo Smernic za vključevanje odgovorna vodja referata za študijske zadeve ter vodja mednarodne pisarne (programi mobilnosti).

9 ZAKLJUČEK / Dizajn za vse

Na FD se zavedamo, da je raznolikost temeljni vir in gonilo kreativnosti, inovacij ter uspešnega učenja. Različne perspektive lahko privedejo do boljših in inovativnejših rešitev, ki koristijo vsem. S temi smernicami postavljamo temelje za uresničevanje našega poslanstva, tj. da vsakemu študentu omogočimo enake možnosti za uspeh, ne glede na njihovo kulturno ozadje, spol, etnično pripadnost, sposobnosti ali druge značilnosti. Predstavljajo torej našo zavezanost, da ustvarimo prostor, kjer se vsak posameznik čuti dobrodošel, podprt in spoštovan ne glede na svoje osebne značilnosti.

S temi smernicami pa želimo opolnomočiti tudi vse študente obeh študijskih programov Dizajn o pomenu inkluzivnega dizajna, kjer gre za poglobljeno razumevanje raznolikosti in potreb posameznikov ter ustvarjanje rešitev, ki so prilagojene različnim uporabnikom. Dizajn je namreč tesno povezan z inkluzijo, saj vključuje načrtovanje izdelkov, storitev, okolij in interakcij, ki upoštevajo raznolikost ljudi in se osredotoča na ustvarjanje izdelkov in izkušenj, ki so dostopni, razumljivi in uporabni za vse posameznike, ne glede na njihove sposobnosti, starost, etnično pripadnost, spol, ali druge značilnosti. Tovrstne kompetence, ki jih pridobijo naši študenti z izobraževanjem na naši fakulteti pa niso le naša etična dolžnost, ampak tudi vir kreativnosti in trajnostnega napredka, s katerim uresničujemo našo strategijo.